

Izhaja
1. in 15. dne
vsakega meseca.

Rokopisi
ne vračajo se.

ZORA

Stoji na leto:

redoma
po 4 forinte,
izjemoma
po 3 forinte.

ČASOPIS ZABAVI I PODUKU.

Pregled. Poezije: Srbske slike med primirjem. — Oče in sin. — Ženska pisma prijatelju. — Pomladanski sprehod. — Izlet iz Kranja v Tržič in pod Storžič. — Popis slovenske zemlje. — Kmečka vojska na Ogrskem l. 1514. — Pisma o ruskej literaturi. — Književnost in umetnost. — Listnica. —

Srbske slike med primirjem.

Domovina sladkomila,
Kje je tvoj poprejšnji kras?
Vse je vzela turška sila,
Vse pogubil bojni čas.

Kamor koli se obrne,
Solz je gorkih poln pogléd,
Zlih napak, grdobe črne
Kaže se mu gnjusni sléd.

Mnogo let mi otec šteje,
Nekdaj črstev korenjak,
Zdaj podoba suhe veje,
Osivél je siromak.

Jaz edina sem podpora
Oslabelim starišem;
Ali, če se iti mora,
Dragovoljno v vojno grem.

Kam tako hitiš, siročé!
Tebe goni toga, jad;
In od kočé spet do kočé
Goni tebe ljuti glad.

Vsa si s krvijó oblita
Toga vlada vsepovsód;
Tego turškega kopita
Čuti tvoj nesrečni rod!

Majka moja preljubljena,
Nekdaj zala deklica;
Zdaj je onemogla žena,
Starka mehkega srcá.

Grem v goré, v neznane kraje,
Tam odslej mi bo moj dom,
Stopil bom mej tolovaje,
Prézati učil se bom.

Kadar se navadim klanja :
Čvrst, pogumen, čil, vesel,
Poln osvete, maščevanja
Turkom glav bom sekati šel.

IV

Mati vpraša: Hčerka moja,
Kaj ti tak srce teži,
Da vzdihuješ brez pokoja,
Cele dneve in noči? —

Mila mati, moja mati,
Mene tere nepokoj,
Dokler zopet se ne vrati
Iz bojišča dragi moj. —

Z jutra pride vest deklini,
Da njega ne bo več;
Kajti mu pri reki Drini

Vzel glavó je turški meč.

B. Flegerič.

Oče in sin.

Izvirna povest.

IV.

Okoli zagorske žage je bilo mrtvo in tiho. Žagišče ni tekalo kakor sicer gori in doli, nakopičene goli so zastonj čakale svojega raztelesenja. Le voda jezu ni mirovala, nego je šumela kakor prejšnje dni, valovi so se penili in opirali sivo skalovje v globoki strugi. V žagarjevem stanovanji pa je bil dolg, silno dolg čas.

Teta Barba je sedela pri malem okencu, gledala več potov na gorsko pot, polagala nekaj šivanja v naročje in obrisala semtertje skrivno solzo s koščenega obraza.

Na klopi pri peči je ležal Valentinov oče, njeni brat, in trdno spal in v sanjah govoril sam s seboj, se prepiral in hudoval s svojimi tovarši v krčmi.

Zdaj se obrne na drugo stran in vzdrami pri tem.

Mane si zaspane oči, razteguje ude, in zija v svojo sestro pri oknu. Teta zapazi vse to, a molči in zakrije obraz z rokama.

„Kaj jokaš? Prava sila ti je!“ zarezhi gospodar pri peči in potegne z desnico po mračnem čelu, kakor da bi se hotel domisliti, kje je, kako je prišlo, da vstaja stoprv, ko zahaja solnce ondi za orumenelim pogorjem.

Sestra ne odgovori, temveč jame na pol glasno ihteti.

To starca grize in jezen je in razjarjen kot gad. Spomni se, da je bil sinoči pijan, da je grdo ravnal z Mlinarjem in kedo ve s kom še.

„Skremženih obrazov ne potrebujem; če se hočeš kisati, pojdi, kamor hočeš; jaz hočem imeti mir!“ vzklikne zopet starec in pobira na tleh ostanke svoje razbite pipe, ki leže po koči.

„Oj ljubi bog, da sem doživela tega dne, in da smo morali priti tako daleč! Jaz gotovo nisem zakrivila tega!“ vzdihne ženska in zopet jo polijo solze.

„Molči; pridigarja in učitelja ne potrebujem; jaz vem sam, kaj delam in zakaj“, zarezhi starec, leže zopet po klopi in se obrne v peč, morda

da bi zakril svojo lastno togo, svoj sram zaradi zadnjih dogodkov.

To je sestri preveč. Roke dvigne proti stropu, z belim očesom pogleda in zakriči:

„Tako, tiho naj bodem, molčim naj tebi, ki nimaš srama, ki si brez čuta, kot kamen na cesti, ki ne veš, da imaš sina na svetu, da mu moraš biti v izgled in pomoč? O, ko bi ti vedel in razumel, kako sramoto si napravil včeraj! V krčmi si se sprl zaradi računa, da so te stepli in vrgli iz hiše. In kaj še! Mlinarju si žugal in se rotil v pričo ljudij, v pričo Valentina! Da, vbogi fant! še ob um bode zaradi tebe, zaradi sramote, katero mu napravljaš! In vrnil se ni Valentin od tistega časa; sam ljubi Bog ve, kam je šel, še življenje si vzame — v brezupu!“ —

Starec se obrne, zbledi v zaspano lice, z zobmi zaškriplje in kri mu zalije blede obraz. Čez dolgo časa se zavé zopet, da je ravnal napačno, da je žalil sina, osramotil ga pred ljudmi. Kaj bi dal, da bi se ne bilo zgodilo to, vendar zdaj je prepozno. Pobljšanja ni, vrnitve ni. Kakor blazen plane torej kvišku, se opoteka proti mizi, udari s pestjo ob njo in zakriči hripavo: „Jaz pravim, da mólči, da ne majaj jezika; jaz delam, kar in kakor hočem; nikomur mari. Za katerega pa ni, naj si popravi, tudi ti in sin in ves svet, če si hoče.“ Izgovorivši išče v naglici nekaj svoje zamazane obleke in kolne, da je groza.

„O le mólči, le mólči, ki nimaš vére, nimaš vesti več; za to ti gre tako“, povzame leta ihteč.

„Dokler je ranjca živela, bil si še, kakor se spodobi. Na posestvu smo še bili, in kar je bilo zadolženega, lahko bi se bilo popravilo, ko bi bil

hotel storiti dobro, in bi bil. Zdaj pa, o ljubi Bog, nimamo ničesar pod milim nebom; niti enkrat dati v mlin žita; najemščina je na dolgu, in kar zasluži sin, zapraviš in zapiješ ti po krčmah in zaigraš. On, ki tebe in nas vse gleda, bode tirjal odgovor za vse to, za sina te popraša, za njegov obup, v kateri ga goniš, in si ga uže morda pahnil.“ —

Starec zledeni. Nepopisljivo se mu zmrači obraz. V neizmerni jezi zgrabi velik kuhinjski nož, ki leži na mizi in zamahne proti lastni sestri.

„O le suni, le suni in udari, prosim te, na kolenih te prosim; bode vsaj enkrat konec vsemu; le za fanta mi je žal, za nesrečnega otroka“, zažeči teta in omahne na trdo klop.

Starec se strese, zbledi, nož mu pade iz rok; kakor brezumen beži iz hiše dalje — kam, tega sam ne ve. Pekel, pogub je za njim, brezup v njem, hujšega pričakovati ne more.

Mrak leži po gori in dolini, ko se zave teta. Tiho je vse krog in krog. Le voda šumi, valovi bobné pod jezom. Samotna, zapuščena žaga pa ne daje glasú; vsaj njenega gospodarja ni, starca ni, notri v koči pa kraljuje tuga in žalost. —

Isto jutro Rezikin stric nekaj pozneje vstane, kakor je sicer navajen; morda mu je kratil spomin minulega dne spanje in mu jeza polnila glavo.

Molče prekorači enekratí vežo, si napravi pipo tobaka in jo zažge z gorečim utrinkom v kuhinji, kjer mu starejša dekla pripravlja zajutrek.

Potem sede za mizo v veži, puhne kake tri pote gostega dima, podpre si glavo v dlan in pravi:

„Kje je Rezika danes? zakaj se odteguje kuhinji in delu?“ —

„V gornji sobi je; nekaj bolna je in niti k kosilu je ni bilo“, odgovori nekako boječe dekla ter pomoli pol svoje suhe glave iz kuhinje. Na očeh pa se jej pozna, da je jokala danes. A gospodar ne opazi tega in pristavi: „Po-njo pojdi, k mizi se pride, naj se je ali ne, in jaz jo hočem imeti, jej povej!“

Starka globoko vzdihne in zdirja po stopnjicah v prvo nadstropje, kjer je Rezikina soba.

Z objokanimi očmi sedi Rezika na divanu in zre otožno pred se. Strahotno se zgane, ko zagleda Marjeto, svojo staro prijateljico pred saboj.

„Doli pojdi Rezika“, pravi starka ter siloma zatira solze, katere jo hočejo oblititi, ko vidi objokano Reziko.

„Kaj hočem ondi? Pusti me raji tu; najrajši sem sama, in slabo mi je“, odvrne deklica in se obrne v stran, da bi zakrila žalost stari družici.

„Strije te hočejo imeti in te pričakuje“, ponavlja Marjeta, se sklone k deklici, jo objame s suhimi rokami in šepče: „Nič se ne boj; tudi jaz grem s teboj; hudega ne bode!“

Rezika se zgane in zbledi, kakor stena njene sobe.

Nekaj trenutkov pozneje stoji na mizi v veži zajutrek in oskrbnik in Rezika sedita za omizjem. Ko je jed končana in tiha molitev opravljena, hoče oditi deklica, a strije jej migne, naj ostane.

Ko izpije potem pol kupe rudečega vina, nasadi pokrivalo na glavo in vtakne pogorelo pipo med zobe, pravi starec:

„Rezika, jaz sem imel Valentina rad, ker je priden in priljuden mladeneč, ki zasluži boljšo srečo. Kar je bilo včeraj v pričo njega z njegovim starim, veš, in želim, da ohraniš za

se. Ker nočem, da bi se ponavljale take reči, zabičujem ti in zatrjujem, da nimaš več govoriti z njim, tudi jaz mu prepovem hišo. Tako spoznata najbolje stari in mladi, kedo sta ona in kedo smo mi. Kako se vede proti svojemu dobrotniku! Ko bi mi ne bilo zaradi njegove sestre in fanta, zapodim ga od žage; vreden je ni, a tako naj bode za zdaj.“ —

Rezika skoraj omahne pri teh besedah; barva jo spreletuje; temno se jej dela pred očmi in kakor strahu vzklikne:

„Strije, gorje, kaj delate? Pomislite, ali je to prav!“

„Kaj? prav, to ne prav, deklina? Ali se ti v glavi meša, ali naj se ponizujeva jaz in ti pred zapravljujecem?“

Reziko posili glasno ihtenje.

„Kaj je treba tega?“ povzame strije. „In meni se zdi, da se ti je vtepla celo neumna ljubezen do tega berača? Sramuj se! Mlinarjeva hči si, prva vse fare in take misli!“ —

„O, kaj je to, strije? Gorjé, tega nisem zaslužila, niti jaz niti on; to je preveč“, odvrne z jokajočim glasom deklica.

To razjari strijca, da zbledi, vdari s pipo ob mizo in pravi: „Zaslužil ali ne zaslužil, vse eno; do zdaj ti še ne rečem ničesar, ker ne vem ničesar, ali gorje tebi, ko bi kaj izvedel. Le to ti povem in zatrjujem še enkrat, da nimaš več govoriti z njim in da ga ustrelim s starim vred, če ga najdem še kedaj v mojej hiši. To si zapomni, za zdaj in za vselej!“

Izgovorivši pobere strije pipo, ukreše gobo in zapusti s ponosnimi koraki vežo. Ko bi bil sodil kedo po trdem kresanju, jeznem pogledu, prevzetni hoji, prepričal bi se bil, da je razjarjen, hudo razjarjen. In gorje

onemu, ki bode v dotiki z njim, gorje družini danes! Marsikako grenko bode morala čuti, in molčati, trpeti — vsaj sužnja je — in sužnjemu ni potreba zavesti, čutil, srea; vesel naj bode, da životari!

Rezika si zakrije obraz, ko strije odide ter se ne gane. Preplašena prihititi stara Marjeta, jo privzdigne kvišku, objemlje in poljubuje, kakor skrbna, prava mati. To pa ve najbolje Rezika, ki čuti stoprv zdaj, da je sirota brez

očeta, brez matere, izročena človeku brez srca. Da, in kaj vse to: sladke, mile sanje so uničene, skrivna njena sreča je razrušena, osramotjena, po-teptana.

Dolgo časa slonite tako dve podobni, stara Marjeta in mlada deklica. Kak pogled, kako nasprotje! A v prsih ju vežejo ene misli, sveta vez prijateljstva, ki se ubija nad ponosom ostrega oskrbnika.

A. Koder.

(Dalje pride.)

Ženska pisma prijatelju.

III.

Prijatelj! Ste-li Vi imeli v svojem življenju pogosto priliko čitati spisov ženskega peresa, in morebiti tudi različnih pisateljic? In ako ste jih imeli, kak utis so delale na Vaš duh ženske misli, in kako ste prosojevali njih proizvode? Ali niste morebiti prišli do tega mnenja, da duhovite ženske so le redke prikazni, in da so skoro izjemno vse pisateljice le marljive, morebiti tudi talentirane ženske, eksaltirane, sentimentalne, koje z velikim trudom slučajno kaj zanimivega napisujejo, na enkrat pa s peresom obtičijo, tako da ne vedó več naprej?

Vsaj jaz, ki čitam neki ženski časopis, kojega polovica je spisana od samih žensk, sem prišla do gore izjavljenega mnenja, in da Vam odkrito povem, še do huje sodbe. Priznavam namreč, da duhovita ženska zamore primerjati svoje spise glede energije in globokosti s spisi prvih možkih pisateljev; ali takove ženske, da zopet ponavljam, so le redke izjeme. Mnoge teh žensk, da ne rečem naravnost večina, so v čuvstvovanju in domiš-

ljevanju pretirane, častilakomne, zabivajoče svoj poklic in svoj pravi ženski pomen, tratéč svoj čas sestavljanjem bolestitih, nerazumljivih spisov, kojih svet ne čita ali pak čita, da se jim potem posmehuje.

Neka jako duhovita italjanska pisateljica prav resnično piše: „da jih med sto pisateljicami devetdeset nič ne velja, ostalih deset pa da so ali pedantinja, ali pa dolgočasnice.“ Jaz sem se kaj smejala temu odkritosrčnemu poklonu našemu spolu, in spominjaje se svojih pisem, mislila sem sama pri sebi, da morebiti tudi Vi, moj prijatelj, si kaj enacega na skrivnem o meni mislite. Jelite, prijatelj, le povejte naravnost, da sem tudi jaz dolgočasnica, pedantinja, hoteč Vas vedno posvarjati, Vam svetovati, razlagati, in celo, čudno od ženske, hoteč svet spremenjati. Ali vendar se drznem še dostaviti, da moje pregrehe niso tako velike, ako se pomisli, da jaz ne pišem Vam tako pedantno iz hudobije, ali pak z namenom, Vas žaliti ali svariti. Vi tega ne zaslužite in svetov tudi niste potrebni. Pišem le

takó, zato da moja pisma postajajo bolj raznovrstna in ker vem, da Vi mi gotovo vse, vse odpustite.

Danas n. p. vem, da ne boste nič zadovoljeni s tem mojim pismom. Vi kaj neradi o ženstvu govorite ali pak poslušate govoriti. Da pa pismo, Vam namenjeno, le o tem Vam nadležnem predmetu govori, to je vendar nekoliko preveč predrzno od mene!

Ali vsa Vaša nezadovoljnost nič ne pomaga in ne spremeni mojega namena. Danas ne več, ker moje pismo bi sicer postalo predolgo, ali bodite pripravljeni dobiti enkrat od mene dolgo pismo ali morebiti tudi dve, v kojih bodem govorila samo o ženstvu, da, samó o ženstvu!

To pa bodem storila iz dveh namenov. Prvi je, da Vas nehotečega seznanim s polovico človeštva, s žen-

skim spolom, na kojega Vi tako malo, nekoliko še premalo, obračate svojo pozornost. Drugi namen je — in ta je najbrž pravi — da si, presojevaje ženstvo, pridobim nekakovo oblast od Vas in dovoljenje, presojevati enkrat tudi — moštvo!

Le preveč se ne smejite tej mojej, ne vem če baš drznej misli! Ženska ima tudi oči, da opazuje, ima tudi pamet in zbrane misli, da presojuje. Če pa misli in čuti po žensko, vse eno je to baš tako logično, kakor da možki mislijo in čutijo po možki. Ali da neham pisati. Danes v resnici veje v meni nekakova hudobija, in ako nadaljujem, utegnila bi Vas še razžaliti; Vaše jeze pa se jaz silno bojim. Zato da ste mi prijazni in zdravi!

P. D. - Pajkova.

Pomladanski sprehod.

Vún iz zaduhlih zidín temótné pretésne mi ječe
Žéne na prosti me plan mestnega hrupa razsáj.
V krógu okoli je mir, jutránja tihota po mestu,
V mehkem naróčiju sen njega bivalce drží;
Bistri zdaj júterni hlad obveje razvneto mi čelo,
Boža mi bleđi obraz, s kodri mi ljubko igrá,
Bálzam pomladnih vonjáv preteka mi prsi bolestne,
Nova navdaja me moč, bóder je zopet mi duh.
Kar nehoté obstojím in gledam osólpnen na íztok,
Čudna obhaja me slast, burno mi bije sréé:
Preko izhódnih gorá priplava na zlatih perutih
Bóginja luči svítlé, rano poslána z nebés;
Nje čarovíti pogled prošine zavóje oblačne,
Sname temín pajčolan zemlji raz mrkli obraz;
In veličastno za njo na srebérnih valovih svitlobe
Dáždvog pripelje svoj čoln z bleskom božanstva oblít,
Plahi bežijo pred njim zlohótni duhóvi Morane,
Črnokriláti somrák tja se umika v zaton.
Žarkov goreči poljub prodrami vesvóljno stvarjenje,
Iz omotljívega snà dvígne okrépljeni svét,

Urno hiti oratár iz svojega dvora na polje,
Sreče navdaja ga up, trudov obeta mu vspeh.
Milo škrjanci žgolé zibáje se v sinjih višavah,
In po dolinah doni petja pastirskega glas;
Rajske svetlobe odsev leskeče v zrcalu jezéra,
V barvah na travi visi biserjev rosnih bleskét.
Izenádjen stojim, uglôbljen v milobo pomladno,
Nem se oziram okrog, rádot mi dviga srcé.
Toda kot blisk spreleti me žalostna misel ob enem,
Trpki obide me čut, žal se izvije mi vzdih:
Bedni slovanski naš rod vzdihuje v otôžni temoti
In onemôgel leži v spónah mrtvila še vjet!
Kdaj se raztrga oblák, ki naše obzorje zagrinja?
Kdáj li napoči i nám svobode blázeni dan? —
Vpehan se vsedem na rob z mahovjem zaráščen ob viru,
Vse pozabivši okrog sánjam pesniškím se vdám.
Kmalu mi gine spomin vrvéče gonjbe posvetne,
Vtíhne notránji razpor, v prsi povrne se mir. —
Vstanem in v vis pohitim v stírmino na jasni vrhunec,
Kjer čudoviti razgléd mojim odprè se očém:
Neprezirno leži pod menój panoráma orjaška,
Zemlje mi rodne okraj, mili slovenski predél.
Rádosten gledam od tod tja doli na iztok slovanski,
Kjer se bláženih dežél venec za vncem vrsti.
A iznenada podé navzgor se valeči oblaci,
Vedrih očij mi pogléd grozen preplaši prizor:
Divje drháli gomzé sem gori od Črnega morja,
Ljuti sovráznik Turčin besno črez polja vihrá,
Vzplášena raja beži pred krutím, krvavím trinógom,
Željno obráča oči tja na Evrope večér.
Toda, nje klic je zahmán, ne vsmili se nihče sirote,
Vsakdor odteza nazáj svojo podporno roko.
Bridko skeleča bolest pretresa otôžno jej dušo,
Temne obúpnosti jad zjeda jej bolno srcé.
Duh se ozira nazáj na zdávno minula vreména,
Ko je potrti zdaj rod bival trinoštva še prost,
V čase, ko niso mu rok oklépale spóne železne,
Svoboden bil mu je dom, sám je bil svoj gospodar . . .
Šum prebudi me iz sanj, okó mi začudjeno gleda,
Kaj se tam z dalje vali, kaj li kot vihra drvi?
Glej! ki vihrájo črez Prut, slovánske so čéte ogromne,
Brátov navdúšeni roj ráji hiti na pomoč.
Bog vam daj svoj blagoslov, pogumni sokoli sevéra,
Sreča junaška spremljáj v sveti slovanski vas boj!

Vatroslav.

Izlet iz Kranja v Tržič in pod Storžič.

(Konec.)

Tu leži pred nama krasna gorska ravnina; iz srede polja pa nama blišči nasproti lepa cerkvice sv. Katarine, katero obdaja prijazna vas, vsa v zelenem in ravno cvetočem drevju. Ravnino obdajajo na okrog hladni gozdi, nad njimi, pa se spenjajo v zrak, da je komaj oko doseže, orjaških planin sive glave. Od zapada sem kuka, čez druga nižja brda, ponosni Stol; na severu se vleče Ljubelj in rogljata Košuta; na jugu pa se vzdigujejo gole pečine in silni kamneni plazovi Kukovnice; na vzhodu, v dnu pred nama, pa se dviguje iz drugih planin orjaška, s sneženimi plazovi krita, siva, skalnata gromada, z svojimi rogljatimi, do sedem tisoč črevljev visokimi vrhovi. To je veličastni Storžič, ki se od te strani najlepše kaže. — Kako krasno mu obsija solnce golo, sivo glavo! Pa kakor krasen je velikan v solnčnem svitu, tako veličasten je, kadar se zavije od temena do podnožja v temne, sive oblake, kader mu grmé ob čelu goreči treski. — In pa kako silno in grozno, vse drugače, kot doli v ravninah, se razvijajo naravni prizori, nevihte in huda vremena tu gori v teh visokih gorah! Kako izvirno predstavlja narava tukaj svoje veličastne igre! — Nektere kratki sem že imel priliko to opazovati in povedal bi ti kaj o njih, ali — čuj, kaj je to? Nasproti nama zadoni mogočni strel. To ni iz puške lovčeve, in zdaj ni čas lova; oglasi se tudi zvon iz cerkve. A, zdaj vem, danes je tukaj opravilo sv. Telesa in procesija, ali kakor se nekje pravi, „lepa nedelja“, ter vabi k službi božji. Poglej, kako prihaja

ljudstvo od vseh strani! Pojdiva tudi midva proti cerkvi. Vse je danes praznično, vse v zelenji in cvetji. Visoki maji se dvigujejo izmed čednih kmetijskih hiš, in celo ravno cvetoče sadno drevje je potreslo pot Njemu s cvetjem, kateri ga je poklical v bitje in mu dal tako krasno obleko.

Vstopiva se nekoliko v stran, v senco cvetoče hruške, ter opazujeva ljudstvo, ki prihaja v cerkev. Poglej ono tropo vrlih mladenčev v lični domači opravi, v podveznicah, modrih in zelenih nogovicah, v irhnicah iz divje kozlovine, s cvetličnimi šopki in peresi divjega petelina za klobuki. To so ti junaki, širokih pleč in mogočne rasti, kakor bi bili stvarjeni za to, da se mečejo z medvedi po gorah. Obleci je v bojno orožje in postavi je v vojni red, — sam vrag bi pobegnil pred njimi! Vrli fantje so, radi dobre volje, vendar pa bolj hladnokrvni, kot bivalci nižin, posebno Dolenci. In vendar čuda! o pobjah se tukaj le redko sliši. Toda gorjé, če jih razdražiš; ne odjenjajo ti, dokler niso drobne vse ovire pred njimi. Ni zastoj omagalo silno osmansko carstvo pred jugoslovanskimi junaki.

Tam pridejo dekleta. Glej jih krasotice, vitke visoke rasti, z belo-rudečimi lici, v lepi domači opravi! Skoraj bi se mislil prestavljenega v Kavkaske gore in da gledam sloveče Gruzijanke z angeljskim licem. In vendar, to so od nog do glave Slovenke. — Posebno se odlikuje med njimi ona-le junakinja visoke, lepe postave, s ponosnim čelom in kot svila rumenimi lasmi. Že enkrat sem občudoval njeno ponosno

postavo na visokih planinskih tratah paše polnega Javornika, ko je molžla čede. Nič družega jej ne manjka; postavi jej samo čelado na ponosno glavo, in — nobena ti ne bo lepše predstavljala Jovane, device orleanske rešiteljice naroda francoskega. Tudi pred to bi ostrmel, enako ponosnemu Burgunu po bitvi orleanski. — To ti je vrli, nepokvarjeni narod, up naše bodočnosti. Oj Slovenija, mila domovina! dokler boš redila take sinove in hčere po svojih gorah, nezmagljiva si, naj se ošabni tujec šopiri in postavlja na glavo, nič ne bo opravil zoper tebe; stala boš, kakor skala tvojih gor nepremakljiva! Iz tega zdravega in krepkega jedra bodo se ti še rodili slavni sinovi, slava in ponos tvoj! —

Po opravitlu se podava v gostilnico blizu cerkve, da bi se okrepčala, in pa nekoliko bolj seznanila s tukajšnjim ljudstvom. Vstopiva z pozdravom: „Dober dan!“ — „Bog daj dober dan“, odzdravi mi moj znanec, stari oče gostilničar, z drugimi vred, ter naju po kratkih ogovorih prijazno vpraša: „Kaj vama pa naj prinesem?“ — „Imate pivo?“ „Ne, piva nimamo; ker ga naši ljudje navadno ne pijó, pa vino imamo in dobro“. — „Pa prinesite vina in vode zraven za žejo“, odgovorim jaz. V hipu stoji pred nama polič rumenega vina, kruh, pa bistra studenčnica. „Se ve da bosta tudi kosila“, se oglasi oče, „pa ne vem, s čem bi vama postregel, ker imam le domačih jedij pripravljenih; ta-le gospod pa brž ko ne nij vajen naših jedij, ampak tistega, ki hodi po dveh nogah“. — „Oho“, pravi moj tovariš „zmotili ste se, oče! Vaša govedina in gnjati mi desetkrat bolj diše pri vas, kot najboljši purani v mestu.“

Kmalu je bila pred nama juha in suho meso, z kislim zeljem za prikuho, vse prav čedno, ki nama je tukaj bolj dišalo, kot marsikdaj gosposki obed. Stari oče pa se zdaj šali z nama, zdaj zopet pripoveduje, kako je nekdam streljal divje koze gori v pečinah, kako prečul dolge zimske noči pri ogljenih kopah, pa kako so mu vthajala goveda in konji čez mejo na sosedno grajščinsko zemljo, s katero ima v planinah skupno mejo. Pravil je, kako ga je mnogokrat dobila grozna huda ura gori v planinah; kako je pri nekej takej priliki strahovita strela mu prav pred nosom razmela orjaško jelko na drobne trščice, da se je komaj znalo, kje je stala.

Kakor se nama je v Tržiču zdelo vse nekako tuje, odročno, tako se čutiva tukaj doma med domačimi. Prijudno obnašanje vseh do naju, če prav sva nekoliko tujca; prijazna, gostoljubna postrežba; čedna in snažna, če tudi ne ravno lična hišna oprava; priprosta domača noša, — vse kaže, da sva med domačim ljudstvom.

Ravno sva mislila vstati in iti nekoliko po okolici, da bi bolj razgledala njeno krasoto in pa da bi se dovoljno nasrkala čistega planinskega zraka, kar vstopi stari mi prijatelj iz Tržiča in pa še dva druga znanca z njim. Tukaj smo bili zopet domači in odložiti sva morala svoj program. Pri dobri kapljici smo se pomenkovali o šoli in omiki, o obrtniji in trgovini in drugih razmerah v Tržiču. Le prehitro so nam potekle popoldanske urice in — celo najni program, ogledati okolico, je padel za danes v vodo, ki ga je odnesla v Savo. Večer se je že bližal, ko jo odrinemo iz prijazne vasi, zahvalivši se gostoljubnem gostilničarju za prijazno sprejetje in postrežbo, a

on naju je nagovarjal, da bi ostala pri njem nekatere dni, da naju popelje gori v goré, na Javornik, kjer se mu paso goveda in na Storžič, kjer skačejo divje koze po golih pečinah in strmih prepadih. Ker zdaj nisva mogla ostati tukaj, mu obljubiva, da bova prišla pri drugi priliki. Ravno se je solnce nagibalo k zapadu in v neskončno krasnem svitu je plavala pred nami cela okolica s svojo belo cerkvico, prijazno vasjo, s cvetočim drevjem, zelenimi logi in orjaškimi snezniki.

Nemogoče je verjeti, kdor nij sam videl, kako krasno sije solnce tukaj gori v tem čistem planinskem zraku. Molče se ozremo še enkrat v krasno naravo, o kateri se bivalcu dušilnega mestnega sopara niti ne sanja, in brzih korakov se spustimo nazaj v dolino proti Tržiču, kjer sva s prijateljem ravno dobila pripravljen poštni vos, koji naju je prizibal pozno v noči v Kranj nazaj.

Ravniški.

Popis slovenske zemlje.

(Dalje.)

Na slov. Koroškem so kisele vode (slátine) v Beli (blizu Železne Kaplje). Deloma žveplenasti, železni in premogovi so **V i š p r i j a n s k i** vreli.

Žveplenaste vode se nahajajo v Hajnskem (jelševskega okraja na Štajerskem), v **P r i s t a v i** (istega okraja) in pod Goričakom (ptujskega okraja).

Slovenska dežela ima tudi imenitnih toplic. Najgorkejše vseh so Rimske toplice (Römerbad, ob enem železnična postaja na južnej železnici) na Štajerskem, v spodnje-savinjske dolini. Kraj teh toplic je kako miljo pota od Laškega oddaljen, v občini BÉlovo. Ta kopelj dobiva vodé treh izvirkov, kateri zmešani imajo 30-5° R toplote. Dobre so za vračenje protina, kožnih boleznij in telesnih slabostij sploh. Rimske toplice slujó po romantičnosti in senčnosti kraja („štajerski Gastein“).

Za temi so prve po toploti Dóbrnske toplice (Neuhaus bei Cilli),

tudi na Štajerskem, celjskega okraja. One izvirajo 1200' globoko izpod zemlje, dajejo vsako minuto po 8 veder vode, ktera se iz toplic v potok Dóbrno izliva. Toplote imajo 28.9° R. Dobrna sloví kot žensko kopališče.

Dobrnške toplice leže v jako ljubeznivej, romantičnej dolinici, dobro uro vožnje od Celja. Odlikujejo se po lepih stavbah (Villa Hygiaea), lepih šetališčih (smrekov in jelov gozd) in s prekrasno okolico (Nova Cerkev, Velénje, Vitanje, Vojnik, Sotska).

Ne menj imenitne so Laške toplice (Bad Tüffer), v spodnje-savinjske dolini, sredi med Celjem in Rimskimi toplicami, tik Savinje. Te toplice imajo troje izvirov raznih toplin: po 30 in po 28° R. Zato je težko določno razsoditi, ktere treh imenovanih bi bile najgorkejše. Učinek Laških vod je Rimskim podoben: za protin, trganje, občno slabost. Toplice, tikoma južne železnice, so zdaj last prof. dr. Lor. Stein-a, znanega nacionalekonoma v Beču; imenujejo

se Franc-Jožefove toplice (Franz-Josefs-Bad). Prijetnost jim daje bližina trga Laškega (Markt Tüffer), ki stoji na levi strani Savinje. Okolice je jako romantična, visokobregovita.

Blizu Novega Mesta (Rudolfovega) se nahajajo Toplice za kranjsko Krko, precej dobro obiskovane. Njih toplota je 29·25° R, tedaj primeroma k prejšnjim toplicam enake gorkote.

Pri Z b é l o v e m (konjiškega okraja na Štaj.) je izvirek, 22—29° R topel; tudi pri Beljaku dvoji, po 19—22°; tudi za Bleškimi jezerom in v Poljanah so topli izvirk.

Temu popisu slovenskih toplin me pristaviti opazko, koja se mi je pri njih obiskovanju vselej vrivala: da so taki prirodni darovi ne samo izviri zdravja in ugodnosti,

ampak tudi pripomočki k blagostanju za okoličane. Koliko tujega kapitala se sim prinaša! Ali udeležba naših rojakov pri teh podvzetjih je pri vsem tem vendar čudovito mlačna! Zopet in zopet se mora okó opazovalca prepričevati, da je skoro ves promet, ki količko več koristi prinaša, v tujih rokah, in da le majhni, postranski zaslužki pripadajo domačinom. Tu je mesto domačej podvzetnosti, domačemu kapitalu! Gotovo bi nikakor težavno ne bilo bistremu, ako le podvzetnemu slovenskemu umu, izpodrivati one slabe in v časih surove postrežbe, kakovih človek tu nahaja. Dvigni se, Slovenec; porabi, kar ti je stvárnica tako na obilno ponudila! —

(Dalje pride.)

Kmečka vojska na Ogrskem l. 1514.

(Dalje.)

Po svetnej slovesnosti sledila je duhovna. 30. apr. da kardinal po veliki maši v grajski cerkvi vitezu Dóži, ki je bil pokleknil, od svojega krojača na vojaški plašč križ prišiti ter mu izroči belo v Rimu blagoslovljeno zastavo s škrlatnim križem. Po tem blagoslovi Dóžo in njegove tovariše ter ga pošlje v tabor pred Pešto, kder je njegova vojska kraljevega povelja pričakovala.

Te svečanosti se razglase od puste do puste in ljudstvo hiti od vseh strani skupaj, da bi se pod vodstvo tako slavitega moža postavilo. Vendar ne samo njegova hrabrost je bila jih toliko privabila, temveč tudi to, ker Doža nê bil „gospod“, ampak prost Sikuljec.

Iz cerkve sv. Žige gre Dóža, okinčan z vsemi znamenji svoje časti in

obdan od vodij okoli Pešte zbranega ljudstva, v tabor križarjev. Tukaj navduši ljudstvo z govorom, v katerem med drugim reče: „Moje plemstvo je žlahtnejše od onega, ktero je častilakomnost, ki malo truda stane, in slava z lepotilom preoblečena rodila, po pravici rojstva in krivici prisvojenja, ter ga bodočema rodu izročila.“ — Vojaki mu ne bodo sluge in hlapci, temveč tovarši, prijatelji. On sam bode pred njimi hodil po leti po prahu in vročini, po zimi po ledu; pa ravno zato terja tudi od njih redno obnašanje in stanovitost v nevarnostih.

Dóža postavi tabor čisto po vojaških vednostih; orožje in živež se je brez težav oskrboval. Čudno je, da nesta ne kralj ne kardinal zapovedala nad Turke se vzdigniti. Svojega ljub-

ljenega brata Gregorja pozove zdaj Dóža iz Belgrada, ter ga imenuje za svojega namestnika. Najbrže ga nê hotel divjanju onih prepustiti, ktere je namenil v maščevalnem boji pokončati. Razsrdijo ga novi prigodki. Vsak dan so prihajali ubogi deželniki, ki so žene, otroke in starce doma zapustili; — tlačenje jih je bilo prigalno; tisti pa, ki so za njimi v tabor prihajali, so pripovedovali, kako se zapuščenci zavoljo njihovega beganja trpinčijo.

Bilo je namreč spomladi (leta 1514) in plemenitniki so potrebovali kmete, da bi jim polja obdelovali.

V taboru se je vse začelo gibati. Sedanja sramota in krivica je v vsakem že na pol pozabljeno stiskovanje na novo vzbudila. Duhovni kardinalovi pooblaščenci so grajščake „puntarje“ imenovali in pisali protivne in opominjajoče liste, da naj ne ravnaajo zoper papeževo povelje. V taboru zbrani duhovniki so vpletali v pridige pri božji službi povesti o trpljenjih, ter so tiste, ki so ja morali prestati, pripravili, da so otožnosti, jeze in besnega hrepenenja po maščevanji solze pretakali.

Najrajši so imeli med vsemi mašniki nekega Lovreta Mésároš-a, župnika Ceglédškega, starega znanca in prijatelja Dóževega in njegovega najimenitnejšega svetovaleca. Dalje so še bili posebne važnosti: mašnik Barnabas, najimenitnejši oficir kmečki; Tomaž Kečkész iz Asale, France Bagoš, Anton Nagy, Benedikt Pogáni in peštan Ambrož Sálereš (Sázberes, Mailath III. 313.)

Z odra je spodbujeval pater Lovre ljudstvo k maščevanju rekši, da proti takim stiskam, kakoršne gospoda izvršuje, kristjanska potrpežljivost ni-

česar ne zamore. Prazna gizdavost in ošabnost, s katero se plemstvo strašno grozovitno obnaša in se le pri vsem tem posmehuje, ne stiska samo ljudstvo, temveč je tudi Bogu ostudna.

Dóža je najbrže že dolgo bil s patrom Lovretom enih misli, kajti „on je velike namene v svojih prsih skrivaval“, toda nê silil tako silovito, kakor Lovro, ker ga je brat Gregor, njegov angelj varuh, svaril.

Juri Dóža pozove vojaško svetovalstvo, v katerem Gregor njegov brat in nadomestni vojvoda ostro govori za zoper patra Lovreta in njegovo stranko, ktera je že kazala veselje, se plemstvu maščevati, predno bi šla nad Turka, ter zagotovi, da ne bode nikdar za meč prijel zoper brate in državljane. Juri Dóža pa molče posluša vse govore in protigovore ter oznani na zadnje svoj sklep: boj se naj začne proti plemstvu in proti veliki duhovščini; plemenitaši se naj pokončajo, njihova poslopja pa porušijo. Odločil se je bil za boj, bodi si ker je zaničeval kralja zavoljo njegove lenobe in sovražil plemstvo zavoljo njegovih grozovitostij, o katerih so vsak dan resnične in izmišljene tožbe prihajale, bodi si tudi ker je hrepenel po novotarijah, ali pa, ker je prevedel, da mu hoče kralj oblast vzeti, po tem, ker mu je bil ukazal, da ne sme nobenega križarja več sprejeti in ima mahoma v Dalmacijo proti Kninu zoper ropajoče in deželo pustošeče Turke iti. Menda se je tudi spomnil, kako so bili še v kratkem Štefan Bátori, Jernej Drághfi in Pavel Tomori Sikuljee trpinčili in mučili, ter pošlje en del svoje vojske v Budimska in Peštanska predmestja.

Kocka je pala in veselje in krik in divje navdušenje je polnilo tabor.

V Peštanskih in Budimskih predmestjih veli zdaj Dóža svojeji vojski poslopja plemenitašev požigati, prebivalce pa moriti.

Prestrašena sta videla iz Budimskega gradu kardinal in kralj plamen kvišku švigati. Bakáč proklina iz trdnjave Ostrogonske, od koder je misli, po svojih pooblaščenih križarsko vojsko voditi, Dóžo in njegove pajdaše, če se bodo dalje še obotavljali kralju pokorni biti, a za prokletstvo se nikdo ne zmeni in pater Lovre še bere vkljub prokletstvu mašo in deli sakramente.

Dóža je vnel punt in razglasil, da naj le eden knez in eden škof vladata. On sam je hotel knez biti, pater Lovre pa bi naj bil škof. Brata Gregorja pa je prisilil, da je v taboru ostal.

Dóža je strah in red čudovito ohranjal; le plemstvo je bilo redno in dosledno povsod pokončano. Plemstvu je bil podpora Ivan Zápolya, Erdeljski vojvoda, kateri je ravno tako po prestolu hrepenel, kakor Dóža sam. — Treba je bilo njega na Erdeljskem, od koder se spodnje Ogrsko lahko vlada, prijeti in v gorah z malimi kr-

deli pokončati. Druzega sovražnika se zdaj Dóža nê imel bati.

Da bi lože svoje vojščake z živem preskrbel, je deli. Njih število se je od dne do dne množilo, ter gresam z jedrom vojščakov čez Cegléd nad Segedin; patra Lovreta pa pošlje v Baško županijo in Barnaba v Jeger (Erlau), da bi tam zbrane kmete proti Tisi naravnal. Ambroža Sálerja pa je pustil s tremi legijoni pred Pešto, da bi tabor utrdil in okolico opustošil; njegova glavna naloga je bila zvezo med stolnim mestom in med Tiso pretrgati.

Iz Budimskega gradu je bilo ponoči na nebu od požara rudečem videti, kar se je v Peštanski, Heveški in Novograjski županiji godilo. A požigale so se samo vile plemstva.

Dóža se je imenoval kneza zbrane križarske vojske, ti pa so se imenovali kuruce t. j. križarje.¹⁾

A. R. Stanovski.

(Dalje pride.)

¹⁾ Kurue od lat. besede crux križ. Magyarski jezik se zoperstavlja izreki dveh soglasnikov — liquidae in mutae — zaporedoma. Prim. magy. király s kralj, karl.

Pisma o ruskej literaturi.

IV.

Priobčujem Vam sodržanje Turgenjevovega romana „Vnov“, natisnjenega v I. i II. zvezku „Vést. Ev.“ 1877. l. V Petrogradu, v officerski ulici, v tretjem nadstropji, v temni, ubogi sobi stanuje vseučilišnik Neždanov z vseučilišnico Mašurino.

Neždanov je Petrogradčan, sin

generala i njegove hišinjke Nastenjke, nedočakavše polnoletja svojega sina. Kakor sploh, priškrnil je tudi naš general svojega nezakonca: postavno ga nij priznal za svojega sina i od gromadnega premoženja ustanovil je za njega samo 6000 na zalogo „v pamjat Nastenjki“. 300 r. letnega dohoda v Petrogradu malo velja; pa

vendar je postranec moral ž njimi ne samo živeti, no i vzgajati se. Pičlo gmotno stanje i nezakonsko rodstvo porodilo je v srei Neždanova nezadovoljnost i zagrizenost, ktera ga je preskoro pogubila. Po ustanovnih pogojih moral je postopiti v zgodovinsko-jezikoslovni oddel vseučilišča, kteri mu pa nij gódil; kajti sklenil je postati narodni mučenec, alias nihilist, plodeći se iz najpraznejših vseučilišnikov, kteri so pri nas večidel pravosloveci. Hodil je pridno po bukvarnicah, bral mnogo, kar mu nij bilo treba, posebno pa ga je zanimala „obščestvennaja žizn“ i bil je zakleti sovražnik novih učnih prenaredeb, vpeljavih klasicizem.

Da bi si vzboljšal gmotne razmere, objavlja v „Polic. Vêd.“, da bi želel postopiti za domačega učitelja. Malo je evenka, pa daja se burka Ostrovskega, on mora v gledišče. Seveda hoče mesto v „raji“ za 30 k.; pa pri kasi razdraži ga častnik, pogledavši ga zaničljivo, i da bi se mu odrezal pred nosom, vzame stol iz prvih redov za cele 3 r. Sedi, oblečen po nihiliško — ves razmahan —, med nališpanimi gospodi, vse ga gleda. Samo eden iz njegovih sosedov, plemenitaš, zagovori ž njim v entreactu. Ne odkrivši se drug družemu razbirata posamna dejanja, da se vse čudi, posebno pa polubrat Neždanova, celi aristokrat, sedeći v bližnji loži, znanec plemenitaša Sipjagina, kteri poslednjemu po gledišči z ironičnim smehom pove, kdo je bil oni „gospod“, s kterim je nekoliko prej tak marljivo govoril.

Mašurina rodila se je od nebotatih, no plemenitih starišev v južni Rusiji. Mogla bi doma živeti; pa čas jo potegne v Petrograd, kjer obiskuje

zdravoslovje, da bi „samostojateljno“ trudila se, kajti moža, ut figura docet, menda ne bo. Kak se je seznanila z Neždanovim, ne vemo. No najprej je naletela na njega, kakor mnogo družih: similis simili gaudet. Okolo Neždanova zbiralo se je več nepokojnih ljudij, i v istem migu, ko Sipjagin po naslovu objavljenja vstopi v stanovanje Neždanovo, da bi najel domačega učitelja za leto na deželo, zborujejo Neždanov, Mašurina, Ostrodumov i Paklin, vse „ljudje rudeći“. Prestrašijo se ne malo aristokrata. Ostrodumov i Mašurina odpravita se precej v Moskvo „po delu“ — vzdigniti narod —, Paklin prisede v kotič, mirno poslušá, a Neždanov i Sipjagin, spoznavša se k svojemu začudjenju, začneta besedo, ktera se konča s tem, da je Neždanov vzle službo, negledé na sovraštvo k plemstvu.

Črez nekaj dnij odpravlja se Sipjagin s svojim letnim učiteljem na svoje pomestje, kjer ga je uže čakala žena Mihajla z sinom Koljej, devetletnim fantičem, kteremu je stregla pesterna, provorna ogleduhinja.

V domu Sipjaginih živi še Mariana, sirota, hći brata Sipjagina, pametnega pa goljufnega Polupoljaka, izgnanega zavoljo kraje v Sibir. Mati je od žalosti umrla. Dekliča vzle je strije, da bi ga bil tudi odgojil, seveda po svojem, če bi žena njegova bila mati s sreem; pa ta je davala svoje mačehstvo Mariani tak silno čutiti, da je poslednja ravno za to postala nevoljna, kakor Neždanov, da je tudi ona začela meriti na „samostojateljnuju žizn' sovremennoj ženščini*“), kar je pričalo posebno to, da je ciga-

*) t. j. žensko emancipacijo.

rete prav svobodomisleno puhala. Nij bila lepota, pa gorša je bila, kakor Mašurina.

Ne daleč od Sipjaginih caril je drugi vladelec (posestnik) Kollomêjcov, kateri je prav pogosto zahajal k svojim sosedom, s kterimi mu je bilo obče to, da so vse hoteli biti nekaj družega, nego to, kar so v istini bili: Sipjagine, čiste aristokrate, osvetil je čas, lezejo iz svoje prirodne kože v svobodomisleno; a Kollomêjcov postati hoče iz prostoljudina plemenitaš, premeni svoje ime iz razumnega Kolómencev v bedasto Kollomêjcov, kakoršne metamorfoze proizhajajo v velikem svetu ne redko. On je aristokrat preživelega se roda: zakleti vrag svojemislja, goreči vestnik nazadništva.

Novoga učitelja sprejela je Mihajla prijazno, bez mnogih ceremonij, kakor jej je mož naročil, ki jej je pa tudi vse natanko popisal, kaj da bo prav za prav pripeljal s soboj. No Neždanovu je tudi teh ceremonij bilo preveč, on čuti se samega med Sipjaginimi; zakaj, je jasno vsacemu. K vsemu temu naleti še precej prvi den pri obedu na Kollomêjcov. Krajnosti se brž spoznate, strašni prepir za načela se med njima vname, kojega more prekratiti samo gospodar s tem, da začénja govor, v kterem izraža svoje visoko stališče nad strankami, on — čista pravica v svobodomislenem plašči (!)

Pa nevarnejši vrag Neždanova, nego nazadnjak Kollomêjcov, bila je Mihajla sama, prekrasna Malorusinja, polna velikosvetskega bleska i intrige, pokorivša uže ne enega „pod nozi.“ Neutrudljivo stavi mu svoje mreže: za mizo meče mu poglede, ki nekaj značijo, pri uku sedi na strani i po-

sluša, ali pri Neždanovu vse brez uspeha.

Neždanov cele noči ne spi. Vedno mu je pred očmi trojica: radikalna Mašurina, aristokratka Mihajla i nerazumljiva mu še Mariana. V burji strastij piše svojemu najboljšemu prijatelju Silinu, učiliščnemu tovarišu, dobremu fantu, pa nesposobnemu, piše nenavadna pisma, a piše sentimentalne pesni, ktere prelepo pričajo, koliko je mogel oddeliti se od svoje prirode, nagnene k „prokljatoj estetikê“, kakor je imenoval vse, kar nij šlo v okvir njegovoga surovega materializma. O svoji osodi mnogo misli na sprehodih, po gajih okolo domačije Sipjaginih, kjer se nepričakovano natakne na dvojico: možkega ne pozna, ženska je Mariana, ktera je neznanemu odrekla v ljubezni, a njega uže ranila, da-si sam nij prav vedel kedaj. Še le pri obedu se mu je odprlo, da je nesrečnež bil Markelov, brat Sipjagine, vladelec ne daleč od Sipjaginskega pomestja. Ustavšega iz-za mize v koridoru dožene Mariana, mu šepne, da bi ne sodil preostro, kar je pred dobro uro videl v gaji i mu napove na večer svidanje v vrtu; a za prišedšim v svojo sobico vходи tu precej Markelov, kateri mu poda priporočno pismo od enega iz „njegovih“, iz kojega je spoznal, da tudi Markelov spada k „njegovim.“ Zgovorita se o shodu „enakomislečih“, kateri bo kmalu pri Markelovu; Neždanov mu obljubi svoj prihod.

Večerno svidanje zblížalo je še bolj Neždanova z Mariano, uže od prirode si nekoliko podobna. Govorita o raznem i tak najdeti, da njuni obči vrag je Mihajla, da-si za vsacega v drugem pomenu: — Mariano je namenila Kollomêjcovu. Preteče še ne-

koliko žarkih dnij, ko si necega večera v postranski sobici uže za vsem objavita ljubezen; Sipjagina je vse poslušala pri ključu, kar se je godilo. Scena res presmešna, ktera nam kaže,

da nihilisti tudi ljubijo drugače, nego navadni ljudje: kajti še poljubila se nijsta!

F. M. Štifter.

(Konec pride.)

Književnost in umetnost.

Odbor Matice slovenske namerava v smislu poslednjega občenega zbora 2. dne t. m. izdajati znanstveni časopis, kateremu naj je imé: „Časopis Matice slovenske.“ Ta časopis bode obsegal vse, kar v znanstvo spada, s posebnim ozirom na slovanski svet: zemljepisje, zgodopisje, prirodopisje, starinstvo, razprave o kulturni zgodovini Slovencev, državoslovne, socialne in gospodarstvene razmere; nabiro ostankov narodnega pesništva, razprave o novih iznajdbah, umetnijah in vedah, naznanila in presojevanja novih slovstvenih stvari, poročila o delovanji Matičnem itd. Članki, segajoči v politiko, so po pravilih Matičnih izključeni iz časnika. „Časopisa Matice slovenske“ ima izhajati vsak četrť leta en zvezek po 3 do 4 pôle; zvezek bode stal 50 kr. Oglaševanje na naročbo, s katero se ob enem pošlje 50 kr. naročnine za prvi zvezek, sprejema tajništvo Matice slovenske v Ljubljani do 20. junija t. l. Ta oglas veljá tudi za poroštvo celoletnega večidel plačila. Prvi list pride na svitlo, kakor hitro se a) oglasi toliko naročnikov, da so

stroški izdanja pokriti, in b) da odbor prejme časopisu primernih rokopisov toliko, da more prvi snopič na svitlo priti. Zato odbor, ki prevzame uredništvo prvega zvezka, ob enem vljudno vabi slovenske pisatelje, naj mu pošljejo brž ko mogoče za prvi list gori navedenemu programu primernih, se vé da ne preobširnih sestavkov, vsaj tudi pri časnikih veljá prislovica: „variatio delectat.“ Odbor hoče tako vstreči željam nekaterih Matičnih gospodov udov. Z ozirom na obilo število časnikov slovenskih, ki deloma več ali manj obdeljujejo novemu našemu časniku enako polje, nalagajo mu pa Matična pravila dolžnost, da previdno postopa o novem početji in zato izdanje prvega snopiča zmatra za poskušnjo ali se bode oglasilo toliko naročnikov, da ne bi Matica prevelicnih stroškov imela, in ali se bode novemu časniku našlo tudi zadosti čislanih pisateljskih moči. — Iv. Zajc, podobar v Ljubljani, uže teše iz kararičnega marmeljna Slomšekovo podobo, koja pride v Mariborsko stolno cerkev.

Listnica.

G. R. v V. Pošljite nam svôobodno za poskušnjo! — g. S—k v Gr. „Obljuba dolg dela“; držite jo! Kar je bilo zgovorjeno, naj bode tudi od Vas izvršeno. Ideja,

menim, nij bila slaba; dajte jej konkretno obliko. Vsekako pak nam pišite, kje Vas naše pismo gotovo najde. —

Gg. naročnikom se proti koncu prvega in početku novega polletja zopet srčno priporočamo s prošnjo, naj naročbo blagovolijo ponoviti, oziroma dopolniti.